

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:

In het kader van "Het jaar van de Mijnen":

Tentoonstelling van o.a. Bidprentjes verongelukte mijnwerkers, ansichtkaarten, les- en leerboeken OVS en Mijnbouwkunde en rapporten OVS. Uit de verzameling van Arthur Cransveld.

In de Nieuwsbrief nr. 67 is twee keer foutieve informatie vermeld:

In het artikel over Rose Fitzgerald Kennedy staat haar geboortjaar foutief vermeld. Dit moet 1890 zijn in plaats van 1980.

In het artikel Nieuw boek uitgegeven door Nico Pakbiers: Mensenkind staat vermeld dat de heer Pakbiers woonachtig is in Lemiers. De heer Pakbiers woont echter in Vaals.

Onze excuses voor deze foutieve informatie

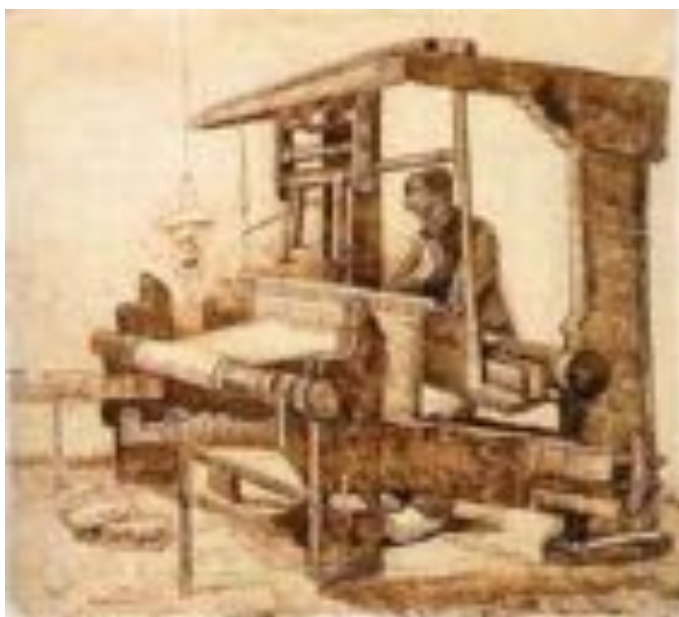
In dit nummer:

De Katsauw en de Distelvink	1
Highlights uit ons oorlogskranten-archief: Hitler dood!	2
Dialectavond Veldeke-Kring "Um Mamelis"	2
Fototentoonstelling Fotoclub "Focal 81" Kelmis	2
Bondsschuttersfeest in Vaals	3
Verjaardagen (70+)	4
Activiteitenagenda	4

Nummer 68

april 2015

De Katsauw en de Distelvink

In Vaals bloeide vroeger de textiel- en naaldenindustrie. Met sluiting van de Vaalser Textielfabriek en de naaldenfabriek MUVA kwam hieraan een einde. Reeds vóór de komst van Johann Arnold von Clermont – die in 1765 zijn nieuw opgerichte lakenfabriek (huidig gemeentehuis) betrok – waren er in Vaals al wevers werkzaam. Deze namen uiteraard vanaf 1765 in aantal toe. Het weven van stoffen aan het weefgetouw (weefstoel) gebeurde in die tijd vaak als thuiswerk. In het Völsler plat werd de weefstoel "de katsauw" genoemd. Onderstaand een gedichtje over een wever en zijn distelvink, dat stamt uit de heemkundeverzameling van wijlen Fritz Zimmermann en waarbij de schrijfwijze enigszins is herzien door Hans Jussen.

D'r Waever en zieng distelvink

'nne Waever hauw èng distelvink,
die hauw hae lever wie zie kink.
Die hauw hae lever wie zieng
vrau,
en hae hong ze beej ziesj ajen
katsauw.
En wèn ze klapperet mit d'r bèk,
da kraesj ze tsoekker van d'r jèk.
Die frau die ersjt dat duvelssdink,
die frau die zènt noe en
öfverleisj,
en ze vèngt tsoem jluk noch e
knötsje peisj.
Die frau die klaeft dat
knötsje peisj,
en zoe zier wie d'r wink,
öm dat vutsje, van die vink.
Die vink die zoos noe i-jene
boom,
en ze vros jènge tsoekker
en óch jènge zoam.
lesj joan ens noa d'r haer
kaploan,
vöär dae verdomde
vouwelskroam.

Het vogeltje zat dus door toedoen van de weversvrouw dood vastgeplakt met pek (peisj) op een tak van een boom. In het Öcher platt wordt de weefstoel aangeduid als: "Kazau". In de Aachener Sprachschatz van Will Hermanns lezen wij hierover verder nog dat "Au Kazau!" werd gebruikt als scheldwoord voor een "zanksüchtiges Weib". Er bestaat in Aken een versje dat met carnaval werd nageroepen aan personen die, voorzien van een masker, verkleed waren als oud wijf.

Au Kazau! Leddelije Au!
Du bes jo mär ene ärme Weäver
Hängs Daag för Daag op de
Kazau.

In het Akens dialect bestaat zelfs het woord "Kazössje" voor weefstoeltje. "Dat es esue si Kazössje" betekent: dat is zijn liefhebberij.

Victor Voncken

Distelvink of putter

Highlights uit ons oorlogskrantenarchief: Hitler dood!

Gazet van Limburg vermeldde in de uitgave van 2 mei 1945 in grote letters "HITLER IS DOOD".

De tekst van het artikel gaf deze belangrijke informatie in summere bewoordingen: “In Berlijn ligt het lijk van Hitler en op de Rijkskanselarij wappert de rode vlag met hamer en sikkel. [...] Duitschland werd vernietigd, het Deutsche volk staat met schande beladen voor een wereld, die verantwoording eischt en de verantwoordelijke man is dood. Hij bracht zijn land den oorlog, dien hij wilde. Mussolini en Hitler zijn dood. Zij laten Europa achter, een Europa dat vijf jaren dood en ellende kende. [...] In Europa is de strijd zo goed als gestreden,

de groote leider is dood en zijn naam zal in de geschiedenis vervloekt zijn.”

Op de volgende dag onthulde het LD: “Hitler en Goebbels pleegden zelfmoord.” Van een heldendood, zoals de Duitse media het noemde, was absoluut geen sprake. Verder was het LD van mening: “alle vrije bladen voelen dit sterfgeval als een verlossing van een van de wreedste tyrannen, welke de wereld ooit heeft gekend.”

Op 3 mei, nadat de Duitsers “hun aanbeden Führer” kwijt waren, toonde het Gazet van Limburg een portret van “de nieuwe Führer van Duitschland”, grootadmiraal Doenitz. Die liet – na enkele dagen van Führerschap – de onvoorwaardelijke capitulatie ondertekenen, zodat er op 8 mei '45 een einde aan de oorlog kwam.

Thomas Richter

Dialectavond Veldeke-Kring "Um Mamelis"

Woensdagavond 22 april vindt de volgende dialectavond van Veldeke-kring "Um Mamelis" plaats in de sfeervolle kloosterbibliotheek in Wittem. Via liedjes, verhalen en gedichten is er weer volop aandacht voor alles wat onze Limburgse taal zo mooi en boeiend maakt. Deze keer bestaat de hoofdmoot van het programma uit liedjes van en

door troubadour Jos Meessen (Euverem). Zang is er ook van Jo Brouns en de voordrachten worden deze keer verzorgd door Hortense Brounts (Maastricht), Netty Engels (Kerkrade) en Guus Erven, Gerrie Cransveld en Jo Kern (Vaals). Voor het eerst zullen ook gedichten worden voorgedragen voor kinderen. Jo Kern put daarvoor uit eigen

en andermans (vertaald) repertoire. Jef Brauers leidt door het programma. Aanvang: 20.00 uur. Entree: Euro 5,-. Voor Veldeke-leden: Euro 2,50. Voorverkoop bij delicatessenzaak "Het Geschen" aan de Kerkstraat in Vaals.

Jo Kern

Fototentoonstelling Fotoclub "Focal 81" Kelmis

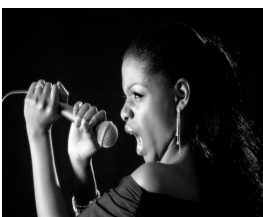

foto: Fotoclub Focal 81

Ter gelegenheid van de 34e verjaardag, nodigt Foto Club "Focal 81" te Kelmis / La Calamine U van harte uit op zijn Fototentoonstelling, gedurende het weekend van 16 en 17 Mei 2015. Ook dit jaar presenteren de 21 clubleden de bezoekers een overzicht van hun hoog fotografische kunnen.

Tentoongesteld worden 152 grootbeeld formaten zowel in kleur als in zwart-wit, van "zuivere" motieven, op film vastgelegd en digitaal bewerkt. Daarnaast wordt er een beamershow getoond. De tentoonstelling vindt plaats in het Athenaeum Cesar Franck te Kelmis (Ingang "Parkstrasse of Moresneterstrasse, volg het

bord "Foto Expo"), en is op zaterdag 16 mei van 14 tot 21 uur en op zondag 17 mei van 10 tot 19 uur geopend. Toegang is gratis. Voor verdere info zie www.focal81.be Uw contactpersoon is: Iwan Jungbluth Tel: 0032 (0) 87657303

Bondsschuttersfeest in Vaals

Op zondag 17 mei a.s. organiseert Schutterij St.Paulus Vaals het 242e Bondsfeest van de Zuid Limburgse Schuttersbond.

Een stukje geschiedenis: Reeds in 1897 trachtte men op initiatief van St.Paulus Vaals een Kantonale Schuttersbond op te richten, echter zonder resultaat. Niettegenstaande organiseerde St.Paulus al in 1921 een Groot Internationaal Schuttersfeest waaraan een 35 tal schutterijen uit Nederland, België en Duitsland deelnamen. In 1931 probeerde Vaals het met diverse andere schutterijen opnieuw, met als resultaat dat in 1932 de Zuid Limburgse Schuttersbond werd opgericht. De eerste bondsfeesten vonden toen plaats in Vaals, Voerendaal en Simpelveld. Men kan hierdoor dus concluderen dat Vaals aan de wieg gestaan heeft van de Zuid Limburgse Bond.

Voor diegenen die niet zo thuis zijn in de schuttersgebruiken en de gang van zaken tijdens een bondsfeest hieronder een korte beschrijving van het verloop van een bondsschuttersfeest. Het bondsfeest zal gehouden worden aan de Nieuwe Hertogenweg en bevat de volgende wedstrijdonderdelen. Presentatie van de Schutterijen (De verenigingen presenteren zich aan de organiserende vereniging en worden hierbij beoordeeld door de jury).
Wedstrijdonderdelen: Optocht : o.a. Houding optocht, Defilé, beste vaandeldrager, mooiste uniform, meeste geweerdragers, mooiste bordjesdrager, defileren voor eregasten , wereldlijke en kerkelijke overheid en konings- en keizersparen.

Wedstrijden op de feestweide : Mooiste koning, mooiste koningin, mooiste konings- en keizerspaar (beoordeling o.a. koningszilver en kleding), modelste generaal , modelste bieleman, mooiste

marketenster, beste oude en nieuwe exercitie. Muziekwedstrijden, Drumbands en solisten. Schietwedstrijden : 6 tallen en 3 tallen schieten. Op een ca. 15 meter hoge mast worden 18 houten blokjes (boelen of bulkes) geplaatst . Deze moeten van boven naar beneden een voor een en in de juiste volgorde worden weg geschoten. De schutterij met de minste missers is de winnaar. Het gebeurt herhaaldelijk dat de schutterijen een week later terug moeten komen om te kavelen wegens invallende duisternis of omdat zo goed wordt geschoten dat nog geen winnaar bekend is. In de beginjaren was het ook mogelijk prijzen te behalen voor de verst komende vereniging (OLS) en de oudste deelnemende schutter. Aan het 242e bondsschuttersfeest nemen 16 schutterijen deel evenals Harmonie St.Martinus Vijlen.

De schutterijen organiseren jaarlijks de volgende feesten: Bondsschuttersfeest: De verenigingen die zijn aangesloten bij de bond, het Federatiefeest (2014 in Vijlen) ca. 60 schutterijen van de Zuid Limburgse schuttersbonden, het OLS - Oud Limburgs Schuttersfeest alle schutterijen uit Nederlands en Belgisch Limburg ca. 160 verenigingen.

De schutterijen hebben een eeuwenoude traditie die het zeer zeker verdiend behouden te blijven. De Vaalser schutterij St.Paulus heeft als jaar van oprichting AD 1600 maar bestaat al veel langer. Volgens de oude notulenboeken (nog in het bezit van St.Paulus) hield men reeds in 1602 volgens OUD gebruik Koningsvogelschieten. Het duidelijke bewijs dat St. Paulus reeds voor 1600 bestaan heeft. Helaas is de exacte oprichtingsdatum tot heden nog niet achterhaald.

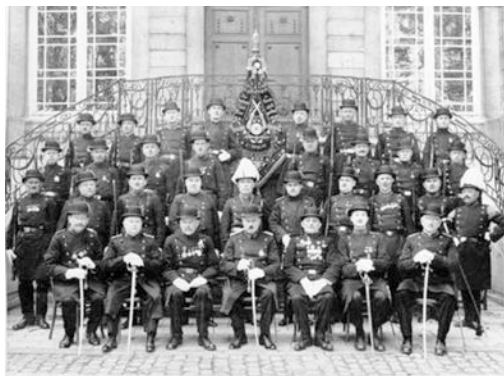

Foto: Schutterij St.Paulus A.D. 1600 in 1930 voor klooster Bloemendal - Koning Chris Adang

Het feest vind plaats op zondag 17 mei 2015.

Programma : Presentatie der schutterijen vanaf 11 uur, opstellen optocht vanaf 14.30 uur, vertrek optocht 15.00 uur. Optochtroute vanaf feestterrein Nieuwe Hertogenweg - Tentstraat - Korenstraat - Morettistraat - Ceresstraat - De Lange Akker - Groenzandweg (defilé) - Nieuwe Hertogenweg en terug de naar feestweide . Aansluitend zullen de schietmuziek- en beoordelingswedstrijden plaatsvinden. Deelnemende schutterijen: 1 Vaals - 2 Ubachsberg - 3 Margraten - 4 Voerendaal - 5 Valkenburg - 6 Strucht - 7 Eys - 8 Epen - 9 Houthem - 10 Simpelveld - 11 Vijlen - 12 Meeressen - 13 Wijlre - 14 Mheer - 15 St. Geertruid - 16 Mechelen - Harmonie St.Martinus Vijlen - (Hamonie St.Cecilia Vaals is dit weekend op concertreis naar München)

Het is zeer de moeite waard dit schuttersfeest te bezoeken. Een kleurrijk gebeuren en een oude traditie waaraan honderden schutters en muzikanten deelnemen en dat in Vaals maar een keer in de vijf a zes jaar gehouden wordt . Tevens steunt u door uw bezoek de meer dan 400 jaar oude Paulus Sjutse va Vols. De schutters zullen u zeer zeker van harte welkom heten.

Et ken os nuus nutse vuur deunt et veur de Sjutse.

Arthur Cransveld

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

Mei 2015

2 mei	Adolf Lamsfus 78 jaar
11 mei	Sylvia Verbeek-Soons 72 jaar
19 mei	Hanneke Leenders-Amkreutz 78 jaar
28 mei	Marius van Dongen 71 jaar
29 mei	Nel Koch-Ketelaars 71 jaar
30 mei	Maria van den Beuken 71 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteitenagenda

22 april Dialectavond Veldekekring "UM MAMELIS" in bibliotheek Wittem. Aanvang: 20.00 uur.
Entree: Euro 5,-. Voor Veldeke-leden: Euro 2,50.

16 + 17 mei
Fototentoonstelling van Fotoclub "Focal 81" te Kelmis.

17 mei Bondsschuttersfeest Schutterij St. Paulus Vaals.

24 april Bijeenkomst Heemkundekring. Aanvang 19:30 uur Op Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11A Vaals.

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.